

Lieta Nr.12210000613

SKK – 147/2015

L Ē M U M S

Rīgā 2015.gada 26.februārī

Latvijas Republikas Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnese A.Branta,

tiesnesis A.Freibergs,

tiesnesis P.Opincāns

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /E.D./ kasācijas sūdzību par Zemgales apgabaltiesas 2014.gada 17.decembra lēmumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Jēkabpils rajona tiesas 2014.gada 29.augusta spriedumu

/E.D./, /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā, kas izdarīts 2013.gadā no 3. līdz 7.februārim, un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 9 mēnešiem;

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā, kas izdarīts 2013.gadā no 29.jūnija plkst.20.00 līdz 30.jūnija plkst.01.30, un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 9 mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu /E.D./ noteikts sods brīvības atņemšana uz 1 gadu 4 mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 51.pantu /E.D./ galīgais sods noteikts brīvības atņemšana uz 5 gadiem.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu /E.D./ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas par 2013.gadā laikā no 3. līdz 7.februārim personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās izdarītu svešas kustamas mantas slepenu nolaupīšanu (zādzību), iekļūstot dzīvoklī.

Turklāt ar pirmās instances tiesas spriedumu /E.D./ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas par 2013.gadā no 29.jūnija plkst.20.00 līdz 30.jūnija plkst.01.30 personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās izdarītu svešas kustamas mantas slepenu nolaupīšanu (zādzību), iekļūstot dzīvoklī.

Ar Zemgales apgabaltiesas 2014.gada 17.decembra lēmumu Jēkabpils rajona tiesas 2014.gada 29.augusta spriedums atstāts negrozīts.

Par Zemgales apgabaltiesas 2014.gada 17.decembra lēmumu apsūdzētais /E.D./ iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas lēmumu.

Apsūdzētā/E.D./ ieskatā, pirmās instances tiesa, nosakot sodu, neņēma vērā viņa personību – to, ka nav bijis narkoloģiskā un psihoneiroloģiskā

kabineta uzskaitē, ka viņam ir pastāvīga dzīves vieta, divi mazgadīgi bērni. Tiesa neņēma vērā arī to, ka viņš ir vienīgais dēls savai mātei – otrās grupas invalīdei, kurai nepieciešama aprūpe. Tāpat tiesa neņēma vērā viņa atbildību mīkstinošos apstākļus un vēlmi laboties. Apsūdzētais norāda, ka šos apstākļus neņēma vērā arī apelācijas instances tiesa.

Kasācijas sūdzībā apsūdzētais /E.D./ lūdz pārskatīt arī piedzītā mantiskā kaitējuma apmēru, jo uzskata to par nesamērīgi lielu.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 584.panta pirmajā daļā noteiktajam tiesas nolēmumu pārbaude notiek kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros. Savukārt šā panta otrajā daļā noteikts, ka kasācijas instances tiesa drīkst pārsniegt kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomu un ietvarus gadījumos, kad tā konstatē Kriminālprocesa likuma 574. un 575.pantā norādītos pārkāpumus un tie nav norādīti sūdzībā vai protestā.

Savā kasācijas sūdzībā apsūdzētais /E.D./ lūdza atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu daļā par viņam piespriesto sodu un daļā par piedzītā mantiskā kaitējuma apmēru.

Augstākā tiesa atzīst, ka Zemgales apgabaltiesas 2014.gada 17.decembra lēmums atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā tā iemesla dēļ, ka, iztiesājot lietu, tiesa pārkāpusi apsūdzētā tiesības uz aizstāvību.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 20.panta pirmo daļu katrai personai, par kuru izteikts pieņēmums vai apgalvojums, ka tā izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, ir tiesības uz aizstāvību. Šā panta otrajā daļā noteikts, ka tiesības uz aizstāvību persona var īstenot pati vai uzaicinot par aizstāvi pēc savas izvēles personu, kura saskaņā ar Kriminālprocesa likumu var būt aizstāvis. Savukārt šā panta ceturtajā daļā noteikts, ka valsts nodrošina personai aizstāvību, ja persona sava mantiskā stāvokļa dēļ nevar uzaicināt aizstāvi.

No lietas materiāliem redzams, ka apsūdzētā /E.D./ aizstāvību pirmās instances tiesā realizēja valsts nodrošināts aizstāvis Zigurds Broks (133.lietas lapa).

Par pirmās instances tiesas spriedumu apsūdzētais iesniedzis apelācijas sūdzību, kurā lūdzis nodrošināt viņu ar aizstāvi arī apelācijas instances tiesā (192.lietas lapa).

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 72.panta otro daļu apelācijas instances tiesā apsūdzētajam ir tādas pašas tiesības kā pirmās instances tiesā. Savukārt saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 71.pantu apsūdzētajam pirmās instances tiesā ir Kriminālprocesa likuma 60.^{2}pantā noteiktās pamattiesības. Šā panta pirmās daļas 1.punktā noteiktas tiesības nekavējoties uzaicināt aizstāvi un noslēgt ar viņu vienošanos vai izmantot valsts nodrošināto juridisko palīdzību, ja šī persona pati par saviem līdzekļiem nevar noslēgt vienošanos ar aizstāvi.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 559.panta ceturtās daļas 2.^{1} un 3.punktu, apelācijas instances tiesas tiesnesis 2014.gada 7.novembrī pieņēmis lēmumu par lietas pieņemšanu iztiesāšanai apelācijas kārtībā rakstveida procesā un nosūtījis procesā iesaistītajām personām paziņojumu par viņu procesuālajām tiesībām, tostarp par tiesībām iesniegt viedokli par apelācijas sūdzību. Šāds paziņojums nosūtīts arī zvērinātam advokātam Zigurdam Brokam (195., 196.lietas lapa).

Minētajā lēmumā norādīts, ka apsūdzētajam /E.D./ advokāts tiks aicināts uz tiesas sēdi gadījumā, ja lietas izskatīšanas rakstveida procesa gaitā tiks pieņemts lēmums par lietas iztiesāšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē (195.lietas lapa).

Zvērināts advokāts Zigurds Broks viedokli par apsūdzētā /E.D./ apelācijas sūdzību nav iesniedzis.

Augstākā tiesa atzīst, ka, aprobežojoties ar šāda paziņojuma nosūtīšanu zvērinātam advokātam Zigurdam Brokam, apelācijas instances tiesa nav nodrošinājusi apsūdzētajam /E.D./ tiesības uz valsts nodrošinātu aizstāvību apelācijas instances tiesā Kriminālprocesa likuma 20.panta ceturtās daļas izpratnē. No zvērināta advokāta Zigurda Broka 2014.gada 7.augusta ordera redzams, ka viņa uzdevums bijis nodrošināt apsūdzētā /E.D./ aizstāvību pirmās instances tiesā (133.lietas lapa). Aizstāvi valsts nodrošinātas aizstāvības realizēšanai apelācijas instances tiesā Kriminālprocesa likuma 80.panta trešajā daļā noteiktajā kārtībā tiesa nav uzaicinājusi. Tas apstāklis, ka lieta tiek iztiesāta rakstveida procesā, neatbrīvo tiesu no pienākuma uzaicināt apsūdzētajam aizstāvi valsts nodrošinātas aizstāvības realizēšanai, ja apsūdzētais, kurš sava mantiskā stāvokļa dēļ nevar uzaicināt aizstāvi pats, šādu lūgumu ir izteicis. Apsūdzētais/E.D./ šādu lūgumu ir izteicis savā apelācijas sūdzībā (192.lietas lapa).

Nenodrošinot apsūdzētajam /E.D./ aizstāvi, apelācijas instances tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 20.pantā noteikto pamatprincipu – tiesības uz aizstāvību. Līdzīgas atziņas paustas Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 5.novembra lēmumā SKK-642/2012.

Augstākā tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesas pieļautie Kriminālprocesa likuma 20. un 72.panta pārkāpumi atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kuru dēļ apelācijas instances tiesas lēmums atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Ievērojot to, ka lieta apelācijas instances tiesā jāizskata no jauna atbilstoši Kriminālprocesa likuma 53.nodaļas prasībām, apsūdzētā /E.D./

kasācijas sūdzībā norādītie argumenti izvērtējami apelācijas instances tiesā.

Augstākā tiesa atzīst, ka apsūdzētajam /E.D./ piemērotais drošības līdzeklis – apcietinājums – atstājams negrozīts, jo nav zudis vai mainījies tā piemērošanas pamats, nav mainījušies tā piemērošanas nosacījumi, kā arī nav noskaidroti citi apstākļi, kas noteica drošības līdzekļa izvēli.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587.pantu, Augstākā tiesa

n o l ē m a

Atcelt Zemgales apgabaltiesas 2014.gada 17.decembra lēmumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Apsūdzētajam/E.D./ piemēroto drošības līdzekli – apcietinājumu – atstāt negrozītu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese A.Branta

tiesnesis A.Freibergs

tiesnesis P.Opincāns